

Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, gemeente Zwolle

**Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de
Strategische Milieubeoordeling (SMB)**

12 mei 2006 / rapportnummer 1729-40

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

uw kenmerk
ECS 06-148

uw brief
10 maart 2006

ons kenmerk
1729-39/Lv/lp

onderwerp
Advies over de reikwijdte en het detail-
niveau van de Strategische Milieu-
beoordeling (SMB) Uiterwaardvergraving
Scheller en Oldeneler
Buitenwaarden, gemeente Zwolle

doorkiesnummer
(030) 234 76 26

Utrecht,
12 mei 2006

Geachte Raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies uit te brengen in het kader van Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, gemeente Zwolle. Overeenkomstig uw verzoek bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag nadere informatie over het vervolg van dit project krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr. D.K.J. Tommel
Voorzitter van de werkgroep SMB
Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler
Buitenwaarden, gemeente Zwolle

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de
Strategische Milieubeoordeling (SMB) Uiterwaardvergraving
Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, gemeente Zwolle

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de Strategische Milieubeoordeling (SMB) over Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, gemeente Zwolle,

uitgebracht aan gemeente Zwolle door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

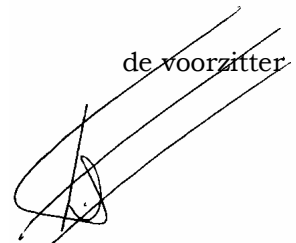
de werkgroep SMB
Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler
Buitenwaarden, gemeente Zwolle,

de secretaris

drs. M.P. Laeven

de voorzitter

dr. D.K.J. Tommel

Utrecht, 12 mei 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	7
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
4. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING	3
5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	5
6.1 Algemeen	5
6.2 Bodem en water.....	6
6.3 Natuur.....	6
6.4 Landschap, cultuurhistorie, geomorfologie en archeologie	7
6.5 Ruimtelijke kwaliteit.....	8
7. VORM EN PRESENTATIE.....	8
8. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	8
9. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIEPROGRAMMA	8
10. SAMENVATTING VAN DE SMB.....	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 10 maart 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Peperbus d.d. 14 december 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De gemeente Zwolle onderzoekt, namens de minister van Verkeer en Waterstaat, de mogelijkheden om meer ruimte voor de IJssel te creëren ter hoogte van Zwolle bij de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden. Het voornemen betreft de aanleg van een nevengeul, mogelijk aangevuld met vergraving van de uiterwaarden en het bergen van niet-vermarktbaar grond en baggerspecie/grond voor het verondiepen van een zandwinplas.

De besluitvorming over het maatregelenpakket vindt plaats in het kader van de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier. Gezien de reeds lopende ruimtelijke processen in het gebied¹ en het bestaande regionale draagvlak voor deze processen heeft het kabinet besloten om vooruitlopend op de vaststelling van de PKB te starten met de planstudiefase voor de Schelder en Oldeneler Buitenwaarden. Het project heeft hiermee de koploperstatus verkregen.

Het voornemen bevat geen activiteiten waarvoor een milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht is². Een Strategische Milieubeoordeling (SMB of plan-m.e.r.) is wél noodzakelijk, gelet op de mogelijke gevolgen van het plan voor flora en fauna in een Vogelrichtlijngebied.

Nadat de minister van Verkeer en Waterstaat een besluit heeft genomen over de gewenste oplossing voor de uiterwaardvergraving zal de nadere inrichting van het plangebied worden vastgelegd met een bestemmingsplanherziening waarvoor de gemeenteraad van Zwolle bevoegd gezag is.

Bij brief van 10 maart 2006 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor de SMB³. De SMB-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Peperbus van 14 december 2005⁴.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁵. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het SMB moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat dit advies **niet** zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁶, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen en heeft deze betrokken bij het opstellen van het advies.

¹ Zo is voor de Buurtschap, het plattelandsgebied tussen Zwolle en de IJssel, een ontwikkelingsvisie opgesteld. Verder loopt een (m.e.r.)procedure voor de verplaatsing van de waterwinning Engelse Werk van Vitens.

² Tijdens het locatiebezoek is aangegeven dat ook de berging van baggerspecie en niet-vermarktbaar grond beneden de drempelwaarden van bijlage C van het m.e.r.-besluit blijven; d.w.z. dat minder dan 500.000 m³ en geen klasse 3 en 4 specie wordt geborgen.

³ Zie bijlage 1.

⁴ Zie bijlage 2.

⁵ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁶ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat de SMB onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

Bodem en water

- Welke vergravingen noodzakelijk zijn bij de verschillende alternatieven en welke gevolgen dit heeft voor de dynamiek van inundatie en sedimentatie/erosie.
- De gevolgen van de vergravingen voor (a) de hydrologie (kwel/wegzijging) van de nabijgelegen binnendijkse gebieden en (b) de stabiliteit van de hoofdwaterkering.
- De mogelijke eisen die gesteld kunnen worden aan het depot in verband met het grondwaterbeschermingsgebied van de nieuwe – verplaatste – drinkwaterwinning Engelse werk.

Natuur

In de SMB moeten de in het studiegebied voorkomende beschermde soorten en gebieden worden beschreven, die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. Voor de Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden geldt dat een passende beoordeling (de zogenaamde ADC-toets; zie § 6.3) – als onderdeel van de SMB - uitgevoerd dient te worden, indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben. Daarbij moeten ook cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten worden betrokken, waaronder bestaand gebruik.

Samenvatting van de SMB

De SMB dient voorts een samenvatting te bevatten die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor de bestuurlijke besluitvorming. Hierin moeten de belangrijkste milieugevolgen per alternatief worden weergegeven, alsmede de maatregelen om die milieugevolgen te minimaliseren en de effectiviteit van die maatregelen.

3. DOEL EN BESLUITVORMING

Besluitvorming

In de startnotitie wordt duidelijk aangegeven dat dit project een “koploper” project is en vooruitloopt op de besluitvorming over de PKB RvR. Er wordt in dit project van uitgegaan dat in de PKB RvR wordt gekozen voor het voorgestelde alternatief rivierverruiming. Expliciet wordt in de startnotitie (§ 4.3.3) gesteld dat dit project als beëindigd wordt beschouwd als dit niet het geval is.

Beschrijf in het MER de relatie van dit project met de overige maatregelen die voor de IJssel voorzien zijn in de PKB RvR. Geef een inschatting van de bijdrage van deze maatregelen aan de waterstandsverlaging onder maatgevende omstandigheden ter plaatse en motiveer op basis hiervan (de bandbreedte voor) de taakstelling voor de verlaging van de waterstand in het onderhavige project.

Doel

De doelstellingen die genoemd worden in de startnotitie – realiseren van uiterwaardverlaging door middel van een geul (voor verlagen waterstand onder maatgevende omstandigheden én het versterken van de ruimtelijke kwaliteit) en realisatie van berging in bestaande zandplas voor niet-vermarktbaar grond – sluiten in hoofdlijnen aan op de PKB RvdR (deel1). Niet helder is of naast de nevengeul nog andere vergravingen van de uiterwaarden als doel (of voorname) worden beschouwd. Zo wordt in de PKB RvdR de voorkeur uitgesproken voor de aanleg van een nevengeul in combinatie met maaiveldverlaging. In de startnotitie luidt de omschrijving in meerdere gevallen (zie ondermeer § 2.3 van de startnotitie) realiseren van uiterwaardvergraving middels een geul. De SMB dient hier helderheid in te verschaffen.

De (bijdrage aan) versterking van de ruimtelijke kwaliteit is in de doelstelling uit de startnotitie erg open geformuleerd. In de SMB dient dit verder uitgewerkt te worden. Het is daarbij van belang dat referenties of streefbeelden worden benoemd, waaraan alternatieven vervolgens ook kunnen worden getoetst. De elementen die bij het beoordelingskader voor ruimtelijke kwaliteit worden genoemd⁷, kunnen hierbij als vertrekpunt worden gebruikt.

Ten aanzien van de randvoorwaarden/uitgangspunten voor het voornemen dient de SMB helder te zijn over het te behalen resultaat in termen van verlaging van de waterstand onder maatgevende omstandigheden⁸.

4. HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

In de startnotitie is beknopt een overzicht gegeven van de huidige situatie (§ 4.1) en autonome ontwikkeling (§ 4.2). Werk in het SMB deze aanzet verder uit en betrek daarbij de onderstaande aandachtspunten.

Oude kaarten en een gedetailleerd hoogtemodel (AHN) van dit gebied kunnen aanvullend aan de tekst inzicht geven in de oude lopen van de IJssel. Deze patronen kunnen als basis dienen bij het opstellen van nieuwe ontwerpen voor eventuele nevengeulen.

De startnotitie (§ 4.1) definieert verschillende typen natuurwaarden (actuele, potentiële, beschermde en statuswaarden), maar vermeldt niet expliciet welke informatie precies over wordt genomen in de gebiedsbeschrijving. Geef in het SMB een beschrijving van de huidige natuurwaarden en de verwachte ontwikkelingen daarvan. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- welke natuurdoeltypen zijn vastgelegd in vigerend beleid of worden nagestreefd, inclusief een beknopte ecologische beschrijving en de abiotische en biotische randvoorwaarden en beheersmaatregelen die nodig zijn voor behoud of ontwikkeling hiervan;
- de doelsoorten die in het studiegebied voorkomen (aantal individuen/paren of standplaatsen) en de mate van bescherming en/of bedreiging.

In het SMB moeten de in het studiegebied voorkomende beschermde soorten worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en

⁷ Zie startnotitie blz. 14.

⁸ Nu staat in § 2.3 van de startnotitie bijvoorbeeld een verlaging van tenminste 8 cm, en in § 2.4 een verlaging van circa 8 cm.

alternatieven. Geadviseerd wordt in het SMB ook de informatie op te nemen, die nodig is om een ontheffing aan te vragen van de minister van LNV op grond van artikel 75 de Flora- en Faunawet. Motiveer ook in het SMB op grond waarvan verondersteld wordt dat ontheffing verleend zal worden.

Betrek bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling ook de invloed van de geplande waterwinning in het Buurtschap op de hydrologie (grondwaterstanden, verblijftijden, kwel en wegzijging) van het plangebied en de directe omgeving.

Geef aan welke betekenis het gebied op dit moment heeft voor de recreatie. Beschrijf welke specifieke voorzieningen aanwezig zijn, de recreatieactiviteiten, de belangrijkste gebruikperiodes en zo mogelijk een kwantitatieve indicatie van het gebruik.

In de startnotitie is aangegeven dat obstakelverwijdering van de landhoofden van de Oude IJsselbrug als onderdeel van de autonome ontwikkeling wordt meegenomen. In het SMB dient opgenomen te worden of de landhoofden ook worden verwijderd/aangepast indien de Hanzelijn niet doorgaat⁹.

Extra aandacht is verder nodig voor:

- de bodemopbouw en –samenstelling;
- de kwaliteit (chemisch en fysisch) van de te vergraven bodem;
- de dikte en samenstelling van het slib (chemisch en fysisch) in de zandwinplas. Volgens verstrekte informatie tijdens het locatiebezoek zou het gaan om een aanzienlijke natuurlijke aanslibbing. Deze informatie is van belang voor het verondiepen van de plas, zeker voor een variant waarbij de geul hier deels doorheen komt te lopen;
- (geo)hydrologische kenmerken van het gebied in verband met uit te voeren kwelberekeningen;
- de situering van de geul en de dimensionering ervan (dit om van daaruit de eventuele effecten voor de hoofdwaterkering (stabiliteit) en de kwel te kunnen aangeven).

5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

In deel 1 van de PKB Ruimte voor de Rivier is uiterwaardvergraving in de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden als maatregel opgenomen. Terecht wordt deze in de startnotitie als uitgangspunt gehanteerd.

De in de SMB verder uit te werken alternatieven zijn bondig en helder beschreven in § 3.3 van de startnotitie. Deze alternatieven geven een goed beeld van de bandbreedte aan mogelijke oplossingen voor de doelstellingen voor het gebied en zijn een goede basis voor de verdere uitwerking in de SMB.

Gelet op de nationale en internationale natuurbeschermingsstatus van het beïnvloedingsgebied en de mogelijke spanning die kan ontstaan tussen recreatie en natuur adviseert de Commissie om binnen het alternatief “maximale ruimtelijke kwaliteit” ook een variant met maximale natuur te ontwikkelen.

⁹ In diverse media wordt opgetekend dat de Hanzelijn inmiddels weer ter discussie zou staan (o.a. in NRC van 7 april 2006).

Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen een accent op weidevogels of dynamische riviernatuur^{10,11}.

De te onderzoeken alternatieven zullen tijdens het SMB- en planuitwerkingsproces verder ontwikkeld worden. Geef bij de beschrijving van alternatieven de onderbouwing die heeft geleid tot de positionering van de verschillende activiteiten ten opzichte van elkaar in het gebied (zoals de ligging van de nevengeul, deelgebieden voor natuur, recreatie en waterwinning).

Bij de ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit kan er mogelijk een spanningsveld ontstaan tussen recreatief gebruik van het gebied en natuurontwikkeling. Geef aan welke recreatievormen een plaats kunnen krijgen in het gebied en beschrijf de specifieke voorzieningen die hiervoor aangelegd worden en de eventuele inrichtingsmaatregelen die zijn voorzien in verband met kwetsbare gebieden en soorten (bijvoorbeeld zonerings van recreatie en kwetsbare natuur, aanlijnen van honden i.v.m. verstoring van fauna, inclusief eventuele grote grazers). Vermeld expliciet of de nevengeul wel/niet wordt opengesteld voor recreatievaart¹².

Bij de beschrijving van de alternatieven en varianten is expliciet aandacht vereist voor het uiterwaardbeheer dat nodig is om zowel de hydraulische doelstellingen te handhaven als de gewenste natuur- en landschapswaarden te behouden of ontwikkelen. Dit betreft met name het vegetatiebeheer in de uiterwaarden (bijvoorbeeld jaarrond begrazing al dan niet in combinatie met agrarisch natuurbeheer, etc.) en het (sediment)beheer van de nevengeul en de uiterwaard (b.v. cyclische verjonging). Tevens is aandacht nodig voor hoogwatervluchtplaatsen of – mogelijkheden van fauna (waaronder grazers).

De wijze van vullen van het depot verdient aandacht in relatie tot de aanwezigheid van het slibpakket. De consolidatiegraad van de huidige sliblagen is van belang voor het tempo waarin kan worden aangevuld. Mogelijke varianten hebben uitsluitend betrekking op de wijze waarop wordt aangevuld. Alternatieven zijn er alleen vanuit de combinatie met de aanleg van de geul (deel van de put helemaal vullen en ander deel opnemen als onderdeel van de geul). Als de geul buiten de put blijft dient ingegaan te worden op het niveau tot waarop aangevuld gaat worden en/of wat de gewenste eindsituatie is en hoe die bereikt gaat worden in geval van langdurige nazettingen (consolidatie effecten).

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

6.1 Algemeen

De startnotitie geeft een overzicht van de in beeld te brengen milieueffecten (beoordelingskader in § 4.4). Deze kunnen in de SMB worden uitgewerkt. In onderstaande paragrafen is de benodigde aanvullende informatie aangegeven en zijn enkele nuancerings op het te gebruiken beoordelingskader gegeven.

¹⁰ Zie inspraakreactie nr. 3 (bijlage 4) waarin hiervoor aandachtspunten worden aangedragen.

¹¹ Waar qua natuur voor wordt gekozen hangt samen met de nog in te vullen doelstelling, en de keuzes die daarbij – als onderdeel van de doelstelling versterking ruimtelijke kwaliteit – worden gemaakt (zie § **Fout!** **Verwijzingsbron niet gevonden.** van dit advies).

¹² Inspraakreacties nrs. 2, 3 en 4 (bijlage 4) vragen aandacht op dit vlak.

6.2 Bodem en water

Geef in de SMB aan waar en in welke mate verontreinigd sediment of andere verontreiniging in de uiterwaard aanwezig is, welk deel (waar en welke hoeveelheden) hiervan bij de uitvoering van het plan verwijderd wordt, en welk deel achterblijft na herinrichting. Besteed hierbij specifiek aandacht aan de bodemkwaliteit van de toplaag na de geplande maaiveldverlaging.

Beschrijf voor de verschillende alternatieven:

- de huidige en toekomstige waterafvoercapaciteit van het riviertraject waar dit project op van invloed is;
- de waterstanden onder maatgevende omstandigheden en de na te streven verlagingen ervan per alternatief;
- de minimaal noodzakelijke vergravingen, inclusief geulaanleg om de gewenste verlagingen te realiseren;
- de veranderingen in inundatiefrequentie en –duur van de uiterwaard en de gevolgen hiervan voor sedimentatie van rivierslib en de verontreinigingsgraad van het gesedimenteerde rivierslib in de uiterwaard op lange termijn;
- de veranderingen in de stromingssituatie onder verschillende omstandigheden en de gevolgen hiervan op sedimentatie en/of erosieprocessen binnen het watersysteem en daarbij in het bijzonder de aan te leggen nevengeul;
- de eventuele consequenties van de maatregelen voor de scheepvaart;
- de effecten van de maatregelen (vergravingen en/of geulaanleg) op de stabiliteit van de hoofdwaterkering onder maatgevende omstandigheden;
- de veranderingen in de doorlatendheid van de deklaag en de gevolgen hiervan voor de waterwinning (kwaliteit en kwantiteit);
- de verandering in de hoeveelheid kwel onder verschillende omstandigheden in het aangrenzende binnendijkse gebied en de mogelijke gevolgen hiervan;
- de hoeveelheid vrijkomende niet-vermarktbaar grond die wordt geborgen in de voormalige zandwinplas (depot);
- de gevolgen van de opslag van grond in de zandwinplas voor de grondwaterkwaliteit en –stroming;
- de wijze van vullen van het depot en de gewenste vullingsgraad, rekening houdend met de aanwezigheid van een aanzienlijk (samendrukbaar) slibpakket in de zandwinplas, en de consequenties hiervan voor de uitvoeringstermijn voor het verondiepen.

6.3 Natuur

De startnotitie geeft al aan dat de gevolgen voor natuur worden gekwantificeerd op zowel gebieds- als soortniveau en dat daarbij de mate van bescherming een rol zal spelen. De Commissie onderstreept het belang van de genoemde effectbeoordelingscriteria voor natuur (§ 4.4 van de startnotitie). Geef bij de beschrijving van de gevolgen bij uitvoering van de verschillende alternatieven:

- een inschatting van de verandering in oppervlakte en kwaliteit van de vigerende en gewenste natuurdoeltypen in de verschillende deelgebieden;
- de verwachte veranderingen in de omvang en levensvatbaarheid van de populaties van doelsoorten (m.n. de beschermde en statuswaarden).

Geef daarbij ook aan welke verstoring de voorziene vormen van recreatie (zie hoofdstuk 5 van dit advies) in de verschillende deelgebieden met zich meebrengen voor doelsoorten.

In de SMB dient een passende beoordeling uitgevoerd te worden, indien uit de analyse van de gevolgen voor de Vogelrichtlijn- en Habitatrictlijngebieden blijkt dat niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben¹³. De Commissie merkt op dat hierbij ook de cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten moeten worden betrokken, waaronder bestaand gebruik. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan dient de zogenaamde ADC-toets¹⁴ doorlopen te worden.

De startnotitie geeft aan dat aandacht nodig is voor de robuustheid en duurzaamheid van natuur en milieu, maar werkt deze criteria verder niet uit. Het accent ligt daarmee op de situatie die ontstaat direct na voltooiing van het project. De Commissie adviseert om in de SMB ook expliciet in te gaan op de lange termijn effecten van de activiteiten. Ook na voltooiing van de ingrepen zullen immers nog veranderingen in het projectgebied optreden, onder invloed van de rivierstromingen, sedimentatie en erosieprocessen en beheer. Beschrijf daarom hoe de vegetatieontwikkeling (-successie) in de verschillende deelgebieden of ecotopen op de langere termijn zal verlopen. Geef daarbij aan wat het reguliere beheer zal zijn en hoe eventuele nadelige gevolgen voor de veiligheid als gevolg van verruwing van de vegetatie ondervangen zullen worden door beheersmaatregelen¹⁵ en beschrijf ook de gevolgen daarvan voor de natuur.

6.4 Landschap, cultuurhistorie, geomorfologie en archeologie

De startnotitie geeft aan dat de veranderingen in de samenhang en visuele kenmerken van het landschap en de aantasting (inclusief mitigerende maatregelen) van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden in beeld worden gebracht. De Commissie adviseert om naast een beschrijving van deze veranderingen, ook op kaart en/of in beelden (bijvoorbeeld met fotomontages) aan te geven welke veranderingen plaatsvinden in de specifieke kenmerken en waarden van het landschap, de cultuurhistorie, de geomorfologie en de archeologie. Ga daarbij specifiek in op de beeld dragers en zichtlijnen van het landschap. Geef tevens aan door welke maatregelen de specifieke kenmerken en waarden kunnen worden versterkt.

In de startnotitie staat dat een kans bestaat op het aantreffen van archeologische waarden. Daarom is een verkennend archeologisch onderzoek nodig voor de effectbeschrijving in de SMB.

¹³ In het wetsvoorstel SMB staat dat de passende beoordeling deel moet uitmaken van de SMB.

¹⁴ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁵ Zie bijvoorbeeld: Peters, B., E. Kater & G. Geerling, 2006. *Cyclisch beheer in uiterwaarden. Natuur en veiligheid in de praktijk*. Uitgave van Staatsbosbeheer, ARK, Rijkswaterstaat en de Radboud Universiteit Nijmegen.

6.5 Ruimtelijke kwaliteit

De Commissie adviseert om gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit zo mogelijk kwantitatief te beoordelen en te toetsen aan de referenties of streefbeelden voor het gebied (zie hoofdstuk 3). Uit de startnotitie blijkt dat de criteria van het beoordelingskader ruimtelijke kwaliteit (deels) betrekking zullen hebben op andere milieuaspecten, zoals natuur, landschap, cultuurhistorie, archeologie en gebruiksfuncties (zie blz. 14 van de startnotitie). Ruimtelijke kwaliteit vormt daarmee deels een synthese van een aantal criteria van het beoordelingskader voor de milieueffecten. Dit mag in de SMB niet leiden tot een dubbel telling van gevolgen.

7. **VORM EN PRESENTATIE**

De startnotitie bevat een luchtfoto van het plangebied (echter zonder plaatsaanduidingen), maar geen kaarten. Plaatsaanduidingen die in de tekst genoemd worden zijn daarmee lastig of niet te vinden.

In de SMB dient recent kaartmateriaal met een duidelijke legenda te worden gebruikt waarop de verschillende alternatieven duidelijk worden weergegeven. Een duidelijke kaart is tevens wenselijk met het oog op inspraak van bewoners en belanghebbenden. Op minstens één kaart moeten alle topografische namen goed leesbaar zijn weergegeven die in de SMB worden gebruikt. Het kaartmateriaal moet een zodanige schaal hebben dat het voldoende informatief is.

8. **VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN**

De milieueffecten van de varianten/alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop de alternatieven van elkaar verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

9. **LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIEPROGRAMMA**

Leemten in kennis

De SMB moet aangeven over welke milieuaspecten geen betrouwbare of volledige informatie kon worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Hierbij gaat het uiteraard om milieuaspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol kunnen spelen.

Evaluatie

Het bevoegd gezag moet bij het verlenen van de benodigde vergunningen aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de SMB al een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onze-

kerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Geadviseerd wordt om in een monitoringsprogramma onderscheid te maken naar aanlegfase, interimperiode en eindsituatie. Geef aandacht aan de volgende punten bij de aanzet voor het evaluatieprogramma:

- de sedimentatie- en erosieprocessen in het studiegebied, in het bijzonder in de aan te leggen nevengeul;
- de verandering van de kwel en/of wegzijging in de aangrenzende binnendijkse gebieden;
- de ontwikkeling van de vegetatie in relatie tot de hydraulische weerstand die de vegetatie vormt voor de afstroming van water (ruwheid);
- de ontwikkeling van de aanwezige planten- en diersoorten met een beschermde status en de gewenste habitattypen met doelsoorten.

10. SAMENVATTING VAN DE SMB

De samenvatting is het deel van de SMB dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van de SMB. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- een korte beschrijving van het voorkeursalternatief en overige alternatieven en de milieugevolgen waarbij in ieder geval wordt ingegaan op de hoofdpunten;
- een overzichtelijke vergelijking van de varianten/alternatieven ten aanzien van de milieugevolgen en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de
Strategische Milieubeoordeling (SMB)
Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler
Buitenwaarden, gemeente Zwolle

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 10 maart 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Zwolle

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Commissie voor de milieueffectrapportage
T.a.v. mevr. ir. V.J.H.M. ten Holder
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Expertisecentrum
Stad en Landschap

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038) 498 24 15
r.slager@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Ons kenmerk ECS 06-148
Behandeld door R.H. Slager
Datum 10 maart 2006
Onderwerp toezenden startnotitie
verzoek advies richtlijnen strategische
milieubeoordeling
Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler
Buitenwaarden

	Commissie voor de milieu-energieportage
ingekomen :	10 5 MAART 2006
nummer :	
dossier :	1729 1-3 +11
kopie naar :	

Geachte mevrouw Ten Holder,

Hierbij doe ik u de startnotitie toekomen die is opgesteld ten behoeve van een uit te voeren planstudie. Het betreft de planstudie voor de uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden die plaatsvindt in het kader van Ruimte voor de Rivier.

De gemeente Zwolle voert in opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat deze planstudie uit. De voorgenomen uiterwaardvergraving is een maatregel die vastligt in de PKB Ruimte voor de Rivier.

De maatregel heeft de status van koploper gekregen. De status koploper betekent dat vooruitlopend op de vaststelling van de PKB in de Tweede kamer begonnen mag worden met de planstudie. Dit gezien de relatie die er ligt met reeds lopende gebiedsprocessen.

Hoewel het niet noodzakelijk was is besloten de voorliggende startnotitie ter inzage te leggen. Deze ter inzage legging heeft plaatsgevonden in de maanden december 2005 en januari 2006. Op 12 januari 2006 heeft er een inloop bijeenkomst plaatsgevonden. In totaal zijn 6 inspraakreacties binnengekomen.

De binnengekomen reacties en de opgestelde reactienota zijn bijgevoegd.

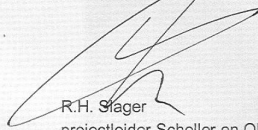
Voor de uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden is geen MER noodzakelijk. Er wordt geen dijk verlegd en de oppervlakte uiterwaardvergraving is kleiner dan de norm voor een MER toets. Omdat het hier plannen betreft die mogelijk gevolgen hebben voor flora en fauna is een Strategische Milieubeoordeling (SMB) noodzakelijk.

Datum 10 maart 2006
Ons kenmerk ECS 06-148

Ik verzoek u advies richtlijnen op te stellen. De gemeente Zwolle zal deze als bevoegd gezag voor de wijziging van het bestemmingsplan de richtlijnen voor een SMB vaststellen.

Indien een nadere toelichting op dit verzoek gewenst is hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

R.H. Slager
projectleider Scheller en Oldeneler Buitenwaarden

Bijlagen: Startnotitie 9-voud
Reacties 6
Reactienota

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in de Peperbus d.d. 14 december 2006

STARTNOTITIE SCHELLER EN OLDENELER BUITENWAARDEN TER INZAGE

De Gemeente Zwolle heeft een startnotitie opgesteld voor de planvorming van de voorgenomen uiterwaardvergraving langs de IJssel ter plaatse van de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden. In deze startnotitie is aangegeven welke werkzaamheden meegenomen moeten worden bij het maken van een definitief plan voor de uiterwaardvergraving.

De werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd zijn:

- Het graven van een nevengeul;
- Het inrichten van het buitendijkse gebied;
- Het mede invulling geven aan de ontwikkelingsvisie voor het Buurtschap;
- Het mede invulling geven aan de verduurzaming van de waterwinning;
- Het realiseren van een grondberging.

Al deze werkzaamheden maken onderdeel uit van het maatregelenpakket van Ruimte voor de Rivier. Ten gevolge van veranderingen in het klimaat neemt de afvoer van de grote rivieren in Nederland, waaronder de IJssel, toe. Dit leidt tot hogere waterstanden. Met het vergraven van de uiterwaard nabij de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden krijgt de IJssel meer ruimte bij Zwolle, waardoor in periode van hoogwater de veiligheid tegen overstroming gewaarborgd blijft.

De startnotitie ligt ter inzage van maandag 19 december 2005 tot en met maandag 30 januari 2006, gedurende de gebruikelijke openingstijden, in het gemeentelijk Informatiecentrum, **Grote Kerkplein 15**, Zwolle.

informatieavond

Op donderdag 12 januari 2006 is er een inloop informatieavond over de startnotitie in Café Restaurant Het Engelse Werk, **Engelse Werk 4** in Zwolle. Aanvang vanaf 20.00 uur.

indienen opmerkingen

Opmerkingen over welke zaken in de planstudie aan de orde moeten komen, kunnen tot en met maandag 30 januari 2006 worden ingediend bij burgemeester en wethouders van de gemeente Zwolle, t.a.v. de heer R.H. Slager, Postbus 10007, 8000 GA Zwolle.

Informatie

Nadere informatie over de inhoud van de startnotitie is te verkrijgen bij de heer R.H. Slager, gemeente Zwolle, telefoon (038) 498 24 15

Vanaf 14-12-2005 is de startnotitie ook te downloaden vanaf de internetsite van de gemeente Zwolle.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: gemeente Zwolle (namens het ministerie van Verkeer en Waterstaat)

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Zwolle

Besluit: herziening bestemmingsplan (nadat de minister van Verkeer en Waterstaat een besluit heeft genomen over de gewenste oplossing voor de uiterwaardvergraving)

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: n.v.t. (betreft een Strategische Milieubeoordeling)

Activiteit: De gemeente Zwolle onderzoekt de mogelijkheden om meer ruimte voor de IJssel te creëren ter hoogte van Zwolle bij de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden. Het voornemen betreft de aanleg van een nevengeul, mogelijk aangevuld met vergraving van de uiterwaarden en het bergen van niet-vermarktbaar grond en baggerspecie/grond voor het verondiepen van een zandwinplas.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 14 december 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 12 mei 2006

Bijzonderheden: De besluitvorming over het maatregelenpakket vindt plaats in het kader van de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier. Gezien de reeds lopende ruimtelijke processen in het gebied en het bestaande regionale draagvlak voor deze processen heeft het kabinet besloten om voortuitlopend op de vaststelling van de PKB te starten met de planstudiefase voor de Schelder en Oldeneler Buitenwaarden. Het project heeft hiermee de koploperstatus verkregen.

Het voornemen bevat geen activiteiten waarvoor een milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht is. Een Strategische Milieubeoordeling (SMB of plan-m.e.r.) is wél noodzakelijk, gelet op de mogelijke gevolgen van het plan voor flora en fauna in een Vogelrichtlijngebied.

De Commissie vraagt in het milieueffectrapport bijzondere aandacht voor de aspecten bodem en water (vergravingen per alternatief en de gevolgen daarvan; invloed op nieuwe drinkwaterwinning Engelse werk) en natuur (beschrijving voorkomen van beschermde soorten en gebieden en een passende beoordeling, indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben).

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.H.J. van der Gun

dr. R.S.E.W. Leuven

dr. M. van der Perk

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:

drs. M.P. Laeven

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	2005/2006	Anoniem		20060315
2.	20060130	ANWB	Den Haag	20060315
3.	20060128	KNNV Vereniging voor veldbiologie	Zwolle	20060315
4.	20060112	J. Langhout	Zwolle	20060315
5.	20060108	ir. D.M. van der Schrier	Zwolle	20060315
6.	20060201	Stichting Milieuraad Zwolle	Zwolle	20060315

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van de Strategische Milieubeoordeling (SMB) Uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle onderzoekt, namens de minister van Verkeer en Waterstaat, de mogelijkheden om meer ruimte voor de IJssel te creëren ter hoogte van Zwolle bij de Scheller en Oldeneler Buitenwaarden. Het voornemen betreft de aanleg van een nevengeul, mogelijk aangevuld met vergraving van de uiterwaarden en het bergen van niet-vermarktbaar grond en baggerspecie/grond voor het verondiepen van een zandwinplas. Hiervoor dient een Strategische Milieubeoordeling (SMB of plan-m.e.r.) te worden gemaakt, vanwege de mogelijke gevolgen van het plan voor flora en fauna in een Vogelrichtlijngebied. De inrichting van het plangebied zal worden vastgelegd met een herziening van het bestemmingsplan.

ISBN 90-421-1807-5